Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY *УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК*

VOL. CIII. No. 183. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 25, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 25-го ВЕРЕСНЯ 1996 р. Ч. 183. РІК CIII.

СТВОРЕНО УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКУ КОМІСІЮ

Київ (Р. Р.). — Тут 19-го вересня пресова служба Президента України повідомила, що між Леонідом Кучмою і віцепрезидентом ЗСА Албертом Ґором досягнуто домовлення про створення українсько-американської міждержавної комісії.

Мета міждержавної комісії — розбудовувати ще тісніші зв'язки між Україною і ЗСА та поглиблювати стратегічне партнерство між обома країнами. Як сказано в оприлюдненій спільній заяві, це партнерство вже виявило свою плідність для обоїх країн і світової безпеки.

ЗСА у 1996 році очолили зусилля міжнародної громадськости з метою мобілізації 1.9 блн. дол. фінансових зобов'язань для України. Україна стала третьою провідною державою — реципієнтом американської допомоги. У 1996 році їй виділено 330 млн. дол. ґрентів та 650 млн. дол. двосторонніх кредитів.

Зі свого боку Україна запровадила систему демократичних виборів, які стали основою політичних реформ, та стабілізувала економіку, заклавши основи для її зміцнення.

Президент України Л. Кучма та віцепрезидент ЗСА А. Ґор керуватимуть працею комісії, зустрічаючись та беручи участь у вирішенні найголовніших питань. У комісії буде чотири комітети: з питань зовнішньої політики, безпеки, торгівлі та інвестицій, а також постійного економічного співробітництва. Зазначені комітети працюватимуть на реґулярній основі з метою забезпечення досягнення конкретних результатів у двосторонніх відносинах.

Президент Л. Кучма та віцепрезидент Ґор доручили комітетам негайно розпочати працю.

Ратифікацію українсько-російської угоди відкладено

Київ (Р. Р.). — Минулого тижня Верховна Рада України обговорювала проєкт закону про ратифікацію угоди між Україною та Росією про вреґулювання питань правонаступництва щодо зовнішнього державного боргу та активів колишнього СССР.

Доповідав віцепрем'єр-міністер України Віктор Пинзеник. Названі ним цифри вразили парляментаристів. У пояснювальній записці до проєкту закону про ратифікацію угоди так званого „нульового варіянту" сказано, що на кінець 1991 року сума зовнішнього державного боргу СССР складала 81 блн. дол. плюс додаткових кредитів, взятих організаціями колишнього Союзу та заборгованість країнам Заходу 20 блн. російських рублів.

Активи СССР за кордоном визначено так: майно за кордоном 3.5 блн. російських рублів, борги малорозвинених країн 74 блн. дол. борги колишніх країн соцтабору 47.9 блн. рос. руб., золото 259 тонн. Таким чином, згідно з пояснювальною запискою, борг України складає: 13.5 блн. дол. і 2.5 блн. рос. руб.; активи — 12.1 блн. дол та 7.8 блн рос. руб.; майно 0.6 блн. руб., золото — 42.1 тонни.

Водночас В. Пинзеник сказав, що Україна тільки Росії заборгувала за роки незалежности 5.55 блн. дол. І це без нарахувань, пені тощо. Кредити за кордоном брали уряди Фокіна, Кучми, Масола, Марчука, і треба думати, як ці борги віддавати. Необхідно також вирішити питання розподілу алмазного фонду і золотої резерви колишнього Союзу ССР.

Вирішити ці проблеми депутати за одну сесію не мали змоги, тому перенесли їх розгляд на грудень. Уряд і парляментарні комісії мають підготувати і представити до грудня всі необхідні документи.

ЗСА зменшать кількість баз на Окінаві

Вашінґтон. — В американській столиці закінчилася чергова зустріч на рівні керівників департаментів зовнішньої політики і оборони З'єднаних Стейтів Америки та Японії.

Вислідом цієї зустрічі є домовлення про те, що кількість американських військових баз на Окінаві буде зменшено. Разом з тим терен чинности американсько-японського договору щодо безпеки пошириться на весь Азійтсько-Тихоокеанський реґіон.

До кінця листопада цього року ЗСА остаточно вирішать, куди і коли перебазуються з Окінави їхні військові об'єкти, щоб звільнити для японців 20 відсотків зайнятої базами площі. Загальна кількість американських вояків у Японії залишиться незмінною. Проблема, однак, полягає в тому, що всі інші японські провінції відмовляються приймати в себе американські формації, які підуть з Окінави. У зв'язку з цим найбільше занепокоєння в американських військових чинників викликає летунська база морських піхотинців Футемма, закриття якої мешканці Окінави домагаються в першу чергу. На думку секретаря Департаменту Оборони ЗСА Вілліяма Перрі, найкращим варіянтом рішення буде спорудження поблизу Окінави летовища на воді.

Підсумковий документ останньої вашінґтонської зустрічі передбачає, що спільні американсько-японські дії здійснюватимуться не тільки у випадку безпосередньої аґресії проти Японії, як це було дотепер, але також

(Закінчення на стор. 3)

Іракці звинувачують Вашінґтон

Багдад, Ірак. — Іракські урядові чинники звинуватили ЗСА у спробі відколоти північ країни, заселену курдами, де вперше за останні п'ять років Саддам Гуссейн запровадив ефективну контролю.

Після того, як З'єднані Стейти Америки та їхні союзники в 1991 році закінчили війну в Перській затоці вигнанням військ С. Гуссейна з окупованого ним Кувайту, північ Іраку було проголошено „зоною безпеки" для курдів.

„Бачимо відверту спробу американців відірвати північ Іраку від решти території країни",— підкреслюється в редакційній статті урядової іракської газети „Аль-Джумгурія".— Події останніх трьох тижнів недвозначно засвідчують, що Америка мобілізувала свої сили для поділу Іраку. Однак воля народу, іракців і курдів, унеможливила цей плян".

Як уже повідомлялося, в кінці серпня С. Гуссейн післав військові формації у північні провінції, щоб підтримати одну з ворогуючих курдських сил — Демократичну партію Курдистану. З допомогою Багдаду цій партії вдалося перемогти Патріотичний союз Курдистану і встановити контролю над усіма територіями, заселеними курдами.

У відповідь на цю аґресію ЗСА обстріляли ракетами іракські військові об'єкти 3-го і 4-го серпня. Тепер Пентаґон продовжує збільшувати військову присутність в районі Перської затоки, щоб захистити сусідів Іраку від потенційної аґресії С. Гуссейна. Минулої неділі до Кувайту прибуло приблизно 500 військовиків, збільшивши кількість розміщених там американських вояків до 3,000.

Чорнобильська АЕС викликає серйозне занепокоєння

Київ (Р. Р.). — Тут 17-го вересня Українське Незалежне Інформаційне Агенство Новин (УНІАН) повідомило, що увечері 16-го вересня система контролювання в саркофазі показала підвищення невтронного потоку, що фактично свідчило про початок ланцюгової ядерної реакції. Тоді ж стало відомо, що це вже повторення такої ситуації: перший випадок процесу помічено ще 12-го вересня. Тоді підвищення невтронного потоку зафіксували два із десятьох приладів в іншому приміщенні. Чому цей випадок став відомий тільки через тиждень, розслідує слідча група.

На запитання журналістів головний інженер ЧАЕС Віталій Толстоногов сказав, що 12-го вересня зареєстровано подвійне збільшення невтронного потоку і рівень радіяції зріс до 1863 рентґенів на годину. Наступний випадок 16-го вересня зафіксував збільшення щільности невтронного потоку у відапаратних приміщеннях і це зафіксували дві незалежні системи спостереження.

За попередніми висновками спеціяльної комісії, це сталося в результаті „змін розмножувальних можливостей паливомістких мас через потраплляння води", а також через збільшення похибок апаратури з тієї причини.

Проте з'ясувалося, що у саркофазі вже і раніше виникали ланцюгові реакції. Кожного разу це співпадало з тривалими дощами, коли під саркофаг могла потрапити вода. Зокрема таке було в липні 1990 та в січні 1996 року і вже двічі цього місяця. Однак версію підтвердити не вдалося, бо фахівці так і не знайшли конкрет-ної відповіді на питання, що саме стало причиною згаданих випадків, оскільки вони загадково починалися і так само загадково припинялися. Адже під час обстеження приміщень під реактором, де залишилися рештки ядерного палива, води не виявлено, як не виявлено і будь-яких аномалій.

Адміністрація не заступатиме Уряд України

Київ (Р.Р.). — Президент України Леонід Кучма своїм указом призначив Володимира Литвина на пост першого помічника Президента України — керівника групи помічників та референтів Президента України.

Новопризначений помічник Президента на запитання журналістів зазначив, що завдання президентської Адміністрації не підміняти Кабінет Міністрів та інші органи державного управління, а вивчати ситуацію і виробляти основні напрями політики. Свої обов'язки В. Литвин окреслив як організацію робочого дня Президента, підготова доповідей, надання допомоги в праці Адміністрації з усіх питань. Отож під час перегляду функцій Адміністрації буде посилено підрозділ, що займається виробленням політики, зазначив Литвин.

Плянується перегрупування сил і включення нових людей в Адміністрацію Президента. Передбачаються зміни в політичних підрозділах обласних державних адміністрацій. Велику увагу буде приділено проблемам освіти, культури, науки і релігії.

Водночас Президент Л. Кучма не знімає зі себе обов'язків слідкувати за економічною ситуацією в країні, запевнив його перший помічник В. Литвин.

Ухвалено список кандидатів до Конституційного суду

Київ (Р. Р.). — На сесії Верховної Ради України депутати прийняли постанову, якою затвердили список кандидатур до бюлетеня для таємного голосування за кандидатури до Конституційного суду України від парляменту.

До списку увійшли: Павло Євграфов, який від 1995 року завідує юридичним відділом Представництва Президента України в Криму; Іван Ємець, який є народним депутатом України і головою Центральної виборчої комісії України; Михайло Костицький, народний депутат України; Олександер Мироненко, член-кореспондент Академії Правних Наук, академік Української Академії Політичних Наук; Віталій Розенко, перший секретар української амбасади в Польщі; Станіслав Яценко, який завідує катедрою кримінального права у Київському національному Університеті.

Депутати від фракцій „Реформи", „Конституційний центр" і „Рух" були проти обрання Конституційного суду до остаточного схвалення закону про цей суд, тому вони відмовилися взяти участь у виборах. В залі виявилося зареєстрованими тільки 218 депутатів.

Голова Верховної Ради Олександер Мороз на прохання журналістів прокоментувати невдалі вибори членів Конституційного суду зазначив, що бльокування виборів суддів „абсолютно незаконне", оскільки закон про Конституційний суд є і діє, залишилося схвалити лише його нову редакцію у зв'язку з набуттям чинности нової Конституції України.

СБУ напала на львівську радіостанцію

Київ. — Працівники львівської радіостанції „Вільне слово з України" зазнали 17-го вересня нападу з боку Служби Безпеки України за те, що в своїх радіопередачах вони критикували білоруського президента Олександра Лукашенка і вимагали негайного звільнення сімох українських громадян, засуджених білоруським судом до в'язничних термінів, поінформувала 20-го вересня УНІАР, покликаючись на представників УНА-УНСО.

Згідно з повідомленням, під час нападу або „перевірки діяльности радіостанції", яку наказав провести львівський відділ СБУ, конфісковано журналістичні матеріяли.

Зранку того самого дня до СБУ викликано керівника радіостанції Ігоря Желізка, де на нього, згідно з УНІАР, вчинено „психологічний" тиск з вимогою припинення радіопрограм, присвячених політичній ситуації в Білорусі.

День перед тим побито чергового редактора радіостанції, під час чергування якого виходили ці програми.

Президент Білорусі Олександер Лукашенко після кількох передач, в яких піддано його гострій критиці, провів телефонічну розмову з керівництвом України, зокрема з представниками Міністерства Закордонних Справ. Він оцінив програми як втручання у внутрішні справи сусідньої країни, в результаті чого львівська СБУ здійснила „перевірку".

Як відомо, на початку цього місяця білоруський суд засудив сімох представників УНА-УНСО до в'язничних термінів від одного до двох з половиною років. Заарештовані 26-го квітня в Мінську під час чорнобильської маніфестації, українські громадяни перебували до суду в мінській в'язниці і потім дістали найсуворіші вироки. Спроби з боку Міністерства Закордонних Справ України звільнити звинувачених у хуліганстві унсовців не були успішними.

Мішель Мерсіє полюбила Україну

Київ (Р. Р.). — Відома французька кінозірка Мішель Мерсіє прибула в Україну. Під час зустрічі з Президентом України Леонідом Кучмою вона сказала: „Я віддаю своє серце Україні, бо вона мене зачарувала".

Як відомо, М. Мерсіє зіграла ролю Анжеліки у знаменитому кіносеріялі. Тепер вона мріє спільно з французькими і українськими кінематографістами створити документальний фільм про Україну, яку французи так мало знають через те, що вона так довго була „в тіні Росії".

М. Мерсіє також мріє продовжити серіял про Анжеліку і працює над книгою своїх спогадів. Вона висловила готовість видати книгу французькою і українською мовами.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ГКУ ЗАХИЩАЄ РОСІЯН

КИЇВ. — Партія „Громадянський Конґрес України" (ГКУ) звернулася до міжнародної організації „Репортери без кордонів" (Париж) з проханням порушити перед Радою Европи питання про нехтування в Україні прав людини на інформацію. Йдеться про російських громадян та російськомовне населення України, які, на думку авторів заяви, страждають від обмежень на поширення в Україні російськомовної інформації. ГКУ скаржиться на „ідеологічну кампанію за витіснення російських засобів масової інформації з інформаційного простору України.

ПОРОЖНЄ МІСТО ВРАЗИЛО Г. ВАН ДЕН БРУКА

КИЇВ. — Комишенер з питань зовнішньої політики Европейського союзу Ганс ван ден Брук після відвідин Чорнобильської зони сказав на пресовій конференції, що його вразило побачене в зоні, особливо пустельне місто Прип'ять. За словами комишенера, в кінці листопада експертна група дасть рекомендації щодо того, чи буде Европейський союз далі допомагати завершенню двох бльоків на Рівненській та Хмельницькій АЕС і чи надійним є саркофаг над зруйнованим енерґобльоком в Чорнобилі. ЕС зробить усе можливе для активізації виконання проєктів альтернативної електроенерґії та допомоги з боку ЗСА, Японії і Канади з метою уможливити закриття ЧАЕС до 2,000 року.

О. СТОЯН ПООБІЦЯВ КОРАБЛЯМ ПІДТРИМКУ

МИКОЛАЇВ. — Голова Федерації профспілок України Олександер Стоян після відвідин Миколаївщини провів пресову конференцію за підсумками візити. У Миколаєві він зустрівся з керівниками области і президією обласної профспілкової конференції, відвідав Чорноморський кораблебудівельний завод та завод ім. 61 комунара. В ході зустрічей він пообіцяв корабелям усіляку підтримку у вирішенні їхніх проблем, зокрема, на рівні Кабінету Міністрів. Чорноморський кораблебудівний завод хоче за допомогою Федерації профспілок України повернути 5 трильйонів карбованців боргу від Міністерства Фінансів за трайлери, передані російським рибалкам в рахунок погашення українського боргу за енерґоносії. О. Стоян сказав на пресовій конференції, що Миколаївщина — єдина область України, в якій діють цивілізовані основи трипартизму: влада профспілки та працедавці об'єднані в Раду соціяльного партнерства і разом вирішують проблеми.

ДОМОВИЛИСЯ ПРО ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ

КИЇВ. — Міністер внутрішніх справ України Юрій Кравченко та міністер громадської безпеки Китайської Народної Республіки підписали меморандум, у якому передбачено обмін фахівцями, науковцями, посилення інформаційного обміну щодо осіб, котрі часто перетинають державні кордони. Під час відвідин Китаю Ю. Кравченко обговорив ряд питань щодо попередження розповсюдження наркотиків, які приходять з так званого „золотого трикутника" — Лаосу, Камбоджі, Тайланду.

ПОТРІБНА СПІВПРАЦЯ З РОСІЄЮ ТА КИТАЄМ

КИЇВ. — Віцепрем'єр-міністер України Анатолій Кінах під час зустрічі з журналістами сказав, що Україна зацікавлена в розвиткові співпраці в питаннях космічної науки і техніки як з Росією, так і з Китаєм. Особливо це стосується навіґації, зв'язку, моніторинґових досліджень. За його словами, здійснення космічних проєктів неможливе без широкої міжнародної співпраці. Заступник генерального директора Національної космічної аґенції України (НКАУ) Валерій Комаров повідомив, що вже підписано угоди про співробітництво в космічній галузі з Росією, ЗСА, Китаєм, Бразилією та Індією. З іншими 23-ма країнами підписано меморандуми і укладено понад 100 міжнародних контрактів. Перевага віддається фундаментальним і прикладним дослідженням, дистанційному зондуванню Землі, створенню Національної системи передачі опрацьованих даних із сателітів, розвиткові транспортних космічних засобів, участі в експериментах на орбітальних станціях „Мир" і „Альфа". З Космодрому Байконур, що у Казахстані, плянується 16-го жовтня запустити космічний сателіт „Марс-96", який протягом 300 днів проводитиме дослідження на трасі Земля–Марс і на поверхні Марса.

ВИСТАВКА ІКОН

КИЇВ. — Тут впродовж п'ятьох місяців у Музеї Історії Служби Безпеки України експонувалися ікони XV—XVI століть з різних реґіонів України. Ікони зібрано і відреставровано благодійним культурологічним фондом „Український ренесанс". Ікони вже демонструвалися у Національному Історичному Музеї, музеях Тараса Шевченка і Лесі Українки. Представники „Українського ренесансу" подарували СБУ ікону Олександра Невського, виконану в кінці XVIII на початку XIX століття.

Л. КУЧМА ПРИЙНЯВ Є. СУПРУНЮКА

КИЇВ. — Президент України Леонід Кучма прийняв голову кримського парляменту Євгена Супрунюка на його прохання. Л. Кучма поцікавився станом здоров'я Супрунюка і побажав швидше одужати. Супрунюк прибув до Києва для консультації у київських лікарів. Під час зустрічі з Президентом, прем'єр-міністром Павлом Лазаренком і віцепрем'єром Василем Дурдинцем Є. Супрунюк розповів про становище на півострові, незадовільний стан економіки, необхідність невідкладних заходів для підготовки до зими тощо.

В АМЕРИЦІ

ЗГІДНО З НАЙНОВІШИМИ дослідами демографа Сільсько-господарського департаменту Келвіна Біла та Кеннета Джансона з Лайолського університету в Чикаґо, в Америці тренд міґрації до міст значно зменшився в останнім десятиліттю. Велика кількість молодих професіоналістів з великих міст повертаються до сіл і малих містечок країни на постійне перебування і це за останніх кілька років значно пожвавило відродження цих сільських околиць країни. Аналітики уважають, що цей зворот є найбільше спричинений не тільки повільнішим і духово багатшим способом життя чи кращими можливостями вирощування дітей, але в першу чергу технологічними спроможностями, що дають можливісь працювати навіть у власній хаті.

У СВІТІ

ЗАКОРДОННІ СПОСТЕРІГАЧІ виборів у Боснії і Герцеґовині, котрі відбулися у суботу, 14-го вересня, стверджують, що мусулманський шовінізм у цій країні заводять позамісцеві особистості. У більшості — це залишки тих 4,000 добровольців, які завдяки Іранові та іншим мусулманським країнам прибули до Боснії на допомогу урядовій боснійській армії у боротьбі проти боснійських сербів. Тепер деякі з них (50-100) осіб залишились і є тими, котрі плекають серед населення мусулманський фанатизм. ЗСА ще від початку вересня домагаються від боснійського президента Алайджі Ізетбеґовіча видалення цих підозрілих добровольців з Боснії, але покищо безуспішно. Тим часом ці войовничі ісповідники ісляму публічно погрожують американцям.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Македонському було легше...

Що енергійніших обертів набирає передвиборчий маратон у ЗСА, то виразніше в американських засобах масової інформації прослідковується активізація дій обидвох головних, конкуруючих за президентське крісло, партій: Республіканської, котра рішуче настроєна відібрати це крісло від нинішньої Адміністрації, та Демократичної, яка, з усього судячи, й гадки не має ним поступитися.

Республіканці — можливо, небезпідставно — критикують понад міру роздутий, як вони кажуть, урядовий апарат. Бо переконані, що подібний громіздкий апарат сковує свободу суспільних ініціятив. Більше того: надмірно розбудований Уряд все дорожче обходиться платникам податків, поскільки утримання постійно зростаючої когорти урядовців вимагає все значніших і значніших коштів. Це зумовлене тим, що діяльність державного апарату останнім часом відома продукуванням великої кількости циркулярів, які передбачають додаткові вимоги до суспільства, в т. ч. й вимоги фінансові. Власне одним з найбасkіших республіканських коників у передвиборчих перегонах з перешкодами є критика Федерального уряду в тому, що останній отими численними приписами обмежує діяльність стейтових урядів, не надто при цьому журячись, яким чином льокальне врядування має вишукувати кошти для здійснення все нових і нових федеральних „рекомендацій".

Як відомо, гаслом реганівської політики було невтручання Уряду в економічну діяльність та справи, що стосуються вільного ринку. Нині, коли переосмислення дореганівської політики вже позаду, а здобутий досвід став практично частиною політичної мудрости в усьому світі, чимало високих осіб висловлюються про те, що економічна діяльність держави повинна обмежуватися виключно реґулюванням фінансової політики, тобто дбанням про стабільність цін, запобігання інфляції та пильнування бюджетної рівноваги.

Правдоподібно, така програма — мрія кожного радикального республіканця. На його думку, урядового втручання в економіку держави нині справді забагато, і вже тепер обмеження компетенцій Уряду приносять позитивні результати, тим самим підвищуючи рівень переконання в розумності такого підходу до справи. Водночас, у порівнянні зі Західньою Европою, економіка ЗСА, як у цьому переконують факти, протягом минулих 15-ти років розвивалася пересічно на кілька десятих відсотка швидше; затрати праці зростали значно повільніше, а кількість створюваних місць праці є без порівняння більшою. Беззаперечно, отже, що в ЗСА створюються сприятливі умовини для економічного розвитку. То чому ж тоді, запитаємо, інші держави не наслідують ЗСА, не користають з випробуваних рецептів?

Користають. Але — поволі: пристосовуючись до власних можливостей та виходячи з власних звичаїв, економічних, якщо хочете, традицій. Виявляється, що далеко не всюди подібні рецепти можуть використовуватися безоглядно. Особливо у післякомуністичних державах, навіть якщо вони й достатньо ліберальні в економічній політиці.

До таких держав можна з певною мірою віднести й Україну. Однак, успадковане минуле не так, як це може видатися на перший погляд, легко відкинути; засади ринкової економіки не зможуть відразу розґудзувати гордіїв вузол закумульованих суспільних проблем. Виглядає, отже, що в країнах, які щойно вирвалися з упирських обіймів плянового ґаздування, роля держави ще довго буде важливою, якщо не вирішальною. Центральний уряд ще мусітиме сказати багато: від контролі над процесом приватизації — до керування економічним розвитком країни в цілому й реґіонів зокрема. Наразі без цього просто не можна обійтися, та водночас є воно навіть корисним у тому сенсі, що, під нинішні наші українські часи, така засада дає центральній владі неабиякі уповноваження для організації здійснення корисних ініціятив на місцях.

Зрозуміло, що завеликий вплив центру завжди означатиме обмеження можливостей для діяльности реґіональних структур. Проте, як би воно небажане не було, ще впродовж тривалого часу уряд матиме не тільки економічний, а й політичний вплив на країну, в залежности від того, хто в тому уряді „сидітиме".

Своє право на самоврядування народ, звичайно, повинен обороняти якнайпослідовніше. Але водночас маємо пам'ятати, що поєднання політики з економікою на практиці уникнути не вдається. Набагато простіше було Олександрові Македонському розрубати вже згаданого, Гордієм зав'язаного, ґудза.

Михайло Шпонтак

ЧИ ЕВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ УТВЕРДИТЬСЯ?

Нещодавно секретар Державного департаменту ЗСА Воррен Кристофер, під час святкувань 50-річчя американсько-німецької співпраці в Штутґарті, Німеччина, оголосив, що НАТО запропонує нову хартію для прискорення інтеґрації Росії в Північно-атлантійський оборонний союз, і висловив надію, що це станеться протягом року. В. Кристофер також закликав Европейський союз до активного поширення на схід з метою допомоги в здійсненні демократичних і ринкових реформ у країнах центральносхідньої Европи. Натомість відомий фінансист і меценат европейсько-американського маштабу Джордж Сорос вважає, що для власного порятунку ЕС не повинен збільшуватись додатковими членами.

Як вийти із застою?

У своїй аналітичній статті під заголовком „Кен Юроп ворк" („Чи Европа є життєздатна?") в журналі „Форейн Аффейрс" з вересня–жовтня 1996 року Дж. Сорос пропонує плян, як вивести ЕС зі застою. Автор пише, що майбутнє Европи стало скомплікованою темою, хоч вона може бути досить простою. Европейський союз створено, щоб запобігти повторним війнам, особливо між Німеччиною і Францією. Союз діяв відносно успішно протягом 45 літ. Але крах совєтської імперії і об'єднання Німеччини вивели ЕС з делікатної рівноваги. Канцлер Гельмут Коль хотів втягнути об'єднану Німеччину в Европу, а французи наполягали на посиленні союзу задля стримування відновленої німецької потуги. Англійці противились, але по одержанні значних концесій лідери держав-членів підписали новий договір в місті Маастріхт, Голляндія, в грудні 1991 року. Три точки стали основою нової союзної угоди: спільна валюта, спільна політика безпеки і закордонних справ, і спільне правосуддя та внутрішні справи. Члени нового Европейського союзу також згодились, що для реалізації головної місії він повинен бути відкритим для вступу нових кваліфікованих членів Центральної і Східньої Европи. Одначе так не сталось. Маастріхтські документи ще не є бездоганні, нова юнія не стала союзом, якого потребує Европа. Народи Західньої Европи ледве прийняли нову угоду шляхом національних референдумів, це забрало п'ять років, незадоволення перспективою об'єднання було таке велике, що допровадило до відчуження. Скомпліковані структури і високе безробіття стали перешкодою введення спільної валюти. Відсутність спільної зовнішньої політики зумовила жалюгідну ролю Европи в Боснії, яка стала джерелом кричущих порушень всіх европейських принципів. Що сталось зі союзом?

Спільний ринок, продовжує автор, не може бути життєздатним на довшу мету без спільної валюти, бо національні валютні ринки є нестійкі, а валютна спекуляція може мати дестабілізаційний вплив на економіку країн. Валютні коливання загрожують загальмувати міжнародні торговельні взаємини, як це, наприклад, сталося під час раптового спаду вартости італійської ліри в 1994–95 роках. Державна економіка є надто важливою, щоб віддати її на поталу центральних банків. Якщо встановлені вимінні ставки окремих валют через Европейський центральний банк стануть перманентними, то державним урядам залишиться небагато можливостей для валютних маневрів. Маастріхтська угода повинна також встановити межу дефіцитів та накопичення державних боргів. Економіки, пов'язані спільною валютою, повинні мати і спільну фіскально-податкову політику, проте цю ділянку Маастріхтська угода не взяла під увагу. В сферах зовнішньої політики і безпеки та правосуддя і внутрішньої політики Маастріхтська угода ледве чи почала фінкціонувати. Ці справи мали б стати міждержавними процесами, однак окремі уряди членів-держав ставлять власні вигоди понад інтереси союзу. В ділянці, де члени-країни передали до унії певні уповноваження, як наприклад, у справі Спільного ринку, засновані структури були ефективні. В ділянках закордонної і внутрішньої політики Маастріхт не зазіхав на державні суверенітети, тому співпраця між урядами членів Европейського союзу базується тільки на добровільних підставах. В справі збільшення членів, якою мала зайнятись міждержавна конференція, успіху також не осягнено.

Бюрократичні структури

Встановлені структури Европейського союзу, твердить автор, є частиною проблеми. У структуру юнії входить центральна бюрократія, Европейська комісія, яка відповідає за працю чиновників з 15 країн, і таким чином, хиби державних бюрократій в цьому випадку слід помножити на число 15. Рада міністрів Европейського союзу складається з міністрів закордонних справ. Є також прямо обраний Европейський парлямент, який практично не має ніякої владної сили. У висліді маємо цілковиту відсутність спільної політики і дедалі очевиднішу нездатність узгіднювати суперечливі інтереси.

Щодо збільшення кількости членів, продовжує автор, то країни Центральної і Східньої Европи дуже хочуть якнайскоріше інтеґрувати в Европейський союз. Комунізм мертвий, хоч сліди системи подекуди затримались, бо інституції відкритого суспільства ще не цілком утвердились. Оскільки до комунізму вороття нема, новоповсталі держави реґіону, не маючи доступу до відкритого суспільства Европи, можуть вдатись до якоїсь форми націоналізму-фашизму, особливо в обставинах правдивої чи вигаданої небезпеки. Дискусія над способом прийняття країн Центральної і Східньої Европи до Европейського союзу триватиме до кінця століття. Спільну валюту запровадиться, правдоподібно, в 1998 році, а остаточна дискусія щодо прийняття нових членів відбудеться в 1999 році. На жаль, поширення НАТО здійснюється швидшим темпом. Проблеми Центральної і Східньої Европи вимагають більше політичної інтеґрації і господарського покращання, ніж мілітарного альянсу. Країни реґіону потребують запевнення політичного, морального і економічного росту, запевнення, що вони є часткою відкритого суспільства Західньої Европи і світу. Натомість поширення НАТО може легко створити загрозу, для знешкодження якої оборонний союз і був задуманий.

Поширення Европейського союзу на 15 членів, твердить автор, погіршило міжнародні процеси, а дальше збільшення членства може зробити їх цілком непродуктивними. Наприклад, голова союзу міняється шляхом ротації між членами кожних шість місяців. Після збільшення членства забере кілька років чергування, доки маленькі країни, як Люксембурґ чи Мальта, дочекаються свого головування; право голосування повинно бути модифіковане, бо малі держави чи групи країн можуть застосувати право вето — і прийняти якесь рішення буде тяжко. Але також нелегко відмовитись від державного суверенітету на користь групи інших країн, коли ці держави керуються власними інтересами, а не добром спільноти. Механізм міждержавної конференції передає справи до полагодження чиновникам, які ці проблеми спричинили — урядам членів Европейського союзу. Автор вважає, що уповноваження в справі розв'язання проблем потрібно від урядів держав-членів відібрати. Кінець-кінцем, суверенітет належить народові. Всяке передбачення суверенітету повинно виходити безпосередньо від народів, а не від урядів держав. А Европейський союз як понаддержавна владна структура повинен відповідати перед вибраними представниками народу, а не перед урядами-конституантами.

Економічний союз має можливість, продовжує автор, стати прообразом відкритого суспільства, а це робить европейську спільноту атрактивною і взірцевою, особливо для народів Центральної і Східньої Европи. Відкриті суспільства засновані на визнанні, що повного порозуміння між людьми годі досягнути і всі урядові структури й інституції терплять від менших чи більших недоліків. ЕС був сформований бюрократами, особливо французькими. Вони більше як інші пізнали недоліки інституцій союзу і тому навчилися оминати переходи і швидким темпом іти до осягнення мети, незважаючи на вади структур. Цей спосіб був успішним, починаючи від юнії в ділянці европейського вугілля і сталі; бюрократи з візією споруджували Европейський союз цегла за цеглою. Крах Берлінської стіни 9-го листопада 1989 штовхнув Европу від ситуації близької до рівноваги, до динамічної втрати рівноваги.

Невеселі перспективи

Революційні зміни, пише автор, вимагали відповідної революційної відповіді, але уряди Европи не спромоглися на це. Німеччина була готова винагородити за реінтеґрацію Східньої Німеч-

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Володимир Баран

Концерт М. Скорика в Дітройті

Авторський концерт Мирослава Скорика відбувся при співучасті ще двох мистців — співачки Маріянни Винницької і піяніста Володимира Винницького. В своєму короткому слові перед концертом М. Скорик заповів, що це буде веселий концерт. Ця заява вказувала, що змістом концерту не будуть композиції, які здобули йому ім'я і славу в Україні та поза її межами. І в дійсності так і було. Репертуар виявився легким і частинно відомим своїми композиціями або їх стилем. М. Скорик відомий як творець музичних оформлень десяток наших фільмів, з яких найбільш славний „Гуцульський триптих", який лунав по всьому світі, де тільки був показаний фільм „Тіні забутих предків".

Доволі великою частиною програми були аранжування композицій М. Лисенка, Л. ван Бетовена та американського композитора С. Джопліна. Аранжування чужих композицій - явище прийняте і популярне, хоча в доробку композитора-аранжера воно не має вагомости та значення оригінальних композицій. Що ми оригінального почули з творчости Скорика — це ряд ліричних пісень у виконанні М. Винницької, і композиції джазавого стилю. Джазові композиції „блюс" чи „кан кан" залишили нас холодними. Оригінальні джазові композиції були цікаві тим, що можна було відчути в них певне пом'якшення ритму та спокійніший струм мелодії, що приписуємо м'якшій українській душі.

Ліричні пісні поетичного змісту виявили нам М. Скорика як великого майстра настрою, і це, на нашу думку, було найкращою частиною програми. Виконала їх М. Винницька, яка закінчила диригентуру, а рівночасно є співачкою, маючи вже за собою виступи по містах Прибалтики і Польщі. Цього роду композиції відповідають силі її голосу, а обдарована чутливим зрозумінням змісту пісні віддала їх в приємний, настроєвий спосіб.

Фортепіяновий супровід цілого концерту був виконаний на чотири руки М. Скориком і В. Винницьким. І тому щойно в двох наддатках по закінченню концерту ми мали нагоду пізнати блискучу техніку та індивідуальну інтерпретацію В. Винницького у виконаних композиціях.

Бурхливо-героїчна композиція Шопена та філіґранно-ніжна Ревуцького виявили його як незаперечного володаря цього інстументу. Він докторант консерваторії в Москві та лавреат міжнародного фортепіянового конкурсу в Парижі.

Добірна публіка виповнила залю, Організаційний комітет, зложений з представників Товариства Українського Мистецтва, Українського Музичного Інституту, Асоціяції Діячів Української Культури та Культурно-Громадського Клюбу тішилися видним успіхом своєї підготовчої праці. До комітету входили Маруся Лісовська — голова, Ігор Козак — заступник голови, Володимир Баран — заступник голови, мґр Віра Андрушків — секретар, Любомир Липецький — касир, Всеволод Гнатчук, Христина Фединська, Ліда Колодчин, Ярослав Конопада, Мирослава Ласовська-Крук, Христина Липецька, Євген Репета, Зиновія Серафин, Володимир Щесюк і Христина Юзич.

Та все таки, на марґінесі цілої програми, хочеться зробити певну завваґу. Композитор М. Скорик, овіяний вже славою попередніх успіхів, приїхав до громади, яка тужить за своїм, яка спрагнена щось нового почути з рідної музики і з радістю прийняла б цього рода репертуар.

Концерт відбувся 14-го вересня 1996 року.

о. Ярослав Лесів

Осінь

Осінь жовте листя
В вічність понеси
Спалахи барвисті
Спілої краси
Три разки коралів
На калині кров
Свіжий слід печалі
З осінню прийшов
Нахилився місяць
Через хмари пруг
Над принишклим лісом
На померклий луг.

Ольга Мак

КАТЕДРА УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ, ЧИ КАФЕДРА МАЛОРОСІЯНСТВА?

VII

Правописна комісія була численна, і напевно спроможна розглянути наші правописні проблем и у всіх профілях. Але чи були запрошені до співпраці представники хоч би двох найвизначніших діяспорних наукових установ як НТШ з осідком у Франції і УВАН з осідком у ЗСА? Адже за час свого існування вони виконали величезну роботу і практично довели, що могли би бути гордістю в науковому світі кожної високоцивілізованої держави. Більше того, всі наші наукові установи своїми поважними публікаціями українською і мовами держав поселення, викладами, доповідями тощо тримали Москву у свого роду дефензиві, змушували її давати більше прав і для сколонізованих нею народів, зокрема Україні. Якби не наші діяспорні наукові установи, Україна напевно ніколи б не мала ані Української енциклопедії, ані словників, ані інших публікацій, що їх видавали з наказу, чи там дозволу, Москви, яка примушена була йти на поступки для замилювання світові очей. Тому справді шкода, що наші науковці з „двох світів" не засіли за спільним столом бодай для обміну думок у такій важливій справі, бо Харківський правопис, безсумнівно, вже вимагає доповнень і деяких поправок. Може, якогось спільного рішення і не винесли б, але зробили б бодай перший крок у тому напрямку, а в кожному разі не допустили б до досить характерного ляпсусу, що вискочив у самій передмові. Критикуючи комісію Харківського правопису за її „компромісові" намагання поєднати східньо-українські мовні традиції зі західніми, комісія нового правопису з 1993 року пише: „Шкода, що не всі члени правописної комісії прислухалися до думки проф. І. Огієнка: 'Наша літературна традиція по пам'ятках починається з XI віку, — і в цих старих наших пам'ятках переховується й певна відповідь, в якій саме формі вживати нам чужих слів... Скажімо, коли ми споконвіку все писали Амвросій, Ірина, ефир, то яка ж рація міняти ці споконвічні свої форми на латино-польські Амброзій, Ірена, етер? Коли ми ще з початку своєї літературної мови чужі звуки G, L, I все передавали через Г, Л, И й писали гигант, митрополит, Платон, то чому я тепер повинен махнути на все те рукою й писати та вимовляти гігант, мітрополіт, Плятон?"

Ми не знаємо, чи згадані члени комісії прислухалися до тодішнього професора І. Огієнка, а чи мали й свою власну думку, але дивуємося, що ніхто з усіх понад 40 членів найновішої комісії найновішого правопису не потрудився заглянути у побудований на Харківському правописі словник Г. Голоскевича і побачити, що там нема ніякого ґіґанта, ані мітрополіта, ані Плятона, ані Ірени. Правда, є етер замість ефиру, але ж чи не більша половина України фонеми „ф" не мала взагалі? Це в західній частині України казали „фіст", „фірка", „филя" (замість хвіст, хвіртка, хвиля), але на східніх землях навіть запозичені слова в літературній мові набули української форми звучання, або, принаймні, подвійної: картопля чи картохля, сап'ян, Скитія, каптан, кохта, кахлі, проскура — місто Проскурів — (сучасне Хмельницький) і село Проскурівка, фура–хура, футро–хутро, фасоля–квасоля. А в розмовній мові, то таки кожне „ф" у запозичених словах (і лишень у запозичених, оскільки у своїх його не було) майже завжди вимовлялося як „хв": „охвіцер", „бухвет", „кухвайка" і навіть по досі — „мікрохвон". Тож утвердивши правописом „ф" у запозичених словах перед голосівками, ми у вимові мали б ехвір, кахведра, ахвіни, марахвон, як порівняно недавно ще мали хвілосохвію (вірте — не вірте — „хвакт"!). А з власними хресними іменами, прийнятими разом з християнством з Греції, справа виглядає ще більше курйозно. Найвизначнішим наших святим — основоположником християнства на Русі уважаємо князя по його поганському імені — Володимира. Свята княгиня Ольга була Ольгою, доки не охристилася і не стала Еленою чи, вірніше, Геленою, але і в літературній і в народній мові є зукраїнізована Олена. Ще цікавіша справа з Іриною–Иреною. Г. Голоскевич подає варіянт Ірина — Орина. На Білоцерківщині є ще один варіянт — Ярина, чи Чернигівщині — Оришка. І це не знаважлива форма, а звичайна, як Іван чи Марія. Взагалі наші пращури проявили далеко більше стійкости у зберіганні традиційности рідної мови, ніж сучасне „передове" покоління. Вже хоч яка була істотна справа власних назвиськ, давні русичі, змушені приймати разом з новою вірою чужі імена, „перехрищували" грецьких святих на свій народний лад, зокрема безоглядно викидаючи „ф": Афанасій став Опанасом чи й попросту Панасом, Феодосій — Хтодосем, Пелагія — Палажкою, Параскевія — Параскою, Євгенія — Ївгою, Феодор — Хведором, Февронія — Хіврею, Феодосія — Хвеською, Євфімія — Химою, Мефодій — Михтодем, Астафій — Остапом, Тимофій — Тимошем, Нікіфор — Нечипором, Єфрем — Охрімом, Філіпій — Пилипом, Агафія — Гапкою, Ксеня — Оксаною, Февронія — Хіврею і т. д. і т. д. І цілі покоління так вмирали, не знаючи толком, якому святому вони своїм християнським іменем зобов'язані. Але для московської мовної політики це було дуже зручним арґументом у визначенні правописних законів для України: „Не смійте нічого справляти на свій лад! Нікаково украінского язика нєт!" І якраз така думка приходить в голову, коли читаєш вступ до найновішого (покищо) українського правопису.

(Закінчення буде)

У Чикаго підтримують Ел Салві

У Чикаго відбулася зустріч при сніданку з республіканським кандидатом до Сенату Ел Салві, в часі якого присутні українці заторкнули з американським політиком питання, які важливі для України і для громадян ЗСА українського походження. На світлині стоять зліва: Стефко Куропась, Михайло Куропась — секретар комітету „Українці за Е. Салві", Ел Салві, Роман Ґоляш, скарбник комітету, д-р Мирон Куропась, голова комітету „Українці за Ел Салві".

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ ОБОРОНИ Вілліям Перрі у неділю, 22-го вересня, сказав, що Ірак починає „відтягати" свої військові погрози, тому ЗСА в короткому часі також виведуть один із своїх військових літаконосців із Перської затоки. Одначе він також підкреслив, що ЗСА свідомі можливості кожночасної іракської загрози для своїх сусідів, зокрема Кувайту, тому вирішено на кілька місяців залишити тих 3,500 військовиків, які недовно прибули до Кувайту.

Роковини в Норт Порті

24-го серпня ц. р. українська громада в Норт Порті, Фльорида, соборно і численно відзначила 5-ту річницю незалежности України. В порозумінні з УККА і УАКРадою, провів свято громадський комітет під керівництвом д-ра Володимира Короля, за що заслуговує на ве-лику вдячність і признан-ня української громади нашої околиці. Здається, так чисельно і так уро-чисто ще ми тут не свят-кували: 5-та річниця, нова українська Конституція нас усіх обдарували таким запалом до праці. Незалежно від політичних переконань чи приналежність до різних угрупувань, працювали всі разом і щиро.

Святкування було попереджено виданням 12-го серпня ц. р. Прокля-мації Дня Незалежности в міській управі, дякуючи заходам мгр Атанаса Кобрина при чисельній участі українців Норт Порту. О 5-ій год. вечора 24-го серпня в приміщенні церкви Св. Андрія при українському Культурно-освітньому Осередку цього ж імени відправлено соборний Молебень в намірені процвітання українського народу і держави. Служителі отці: Митрофорний протопресвітер Теодор Форостій, отець-митрат д-р Іван Тилявський, отці-митрати Нестор Столярчук, Володимир Мельник, крилошанин о. О. Панасюк, отець Володимир Волощук. Співав хор під керівництвом інж. Павла Грабовича.

Після Молебня присутні перейшли до залі, де відбувалися дальші святкування. Д-р В. Король відкрив програму святкувань, привітавши присутніх словами із пісні Павла Дворського „Христос Воскрес — воскресла Україна!", та передав ведення програми інж. О. Грабові, котрий дуже вміло проводив вечором. Американський гимн виконала Людмила Гринищак під акомпаньямент д-ра Назара Калівошка з України, Акт проголошення Незалежности України прочитав м-голова УККА Григорій Королишин, а Проклямацію „День відновлення Незалежности України", видану місцевим американським урядом, урочисто доручив сам майор Норт Порту Ґеорг Д. Мюллен. Він прийшов на святкування разом з дружиною, впроваджений на сцену референтом зовнішніх зв'язків Осередку Св. Андрія, магістрам А. Кобриним.

Всеохоплюючу змістовну доповідь добірною українською мовою виголосив Василь Палагнюк, колишній голова радіопрограми в Чикаґо. Декламація Надії Ванжули і Галини Король прикрашували програму, як і дует Л. Гринищак і Н. Калівошка „Владико неба і землі" та фортепіян-соло: „Засяло сонце золоте". Милою і цікавою несподіванкою (перший раз в нашій громаді) був виступ українських дітей від 2-х до 12-ти років під проводом Люсі Гарасимів та фортепіяновім супроводі д-ра Ярослави Грабович. Патріотичні вірші, молитва „Боже Великий, єдиний" у виконанні малят зворушили наші серця до болю. Заключне слово вдячности доручив Михайло Лисак, м-голова організаційного комітету. Офіційна частина закінчилась виконаним усіма присутніми українським славнем.

На світлині (зліва до права): д-р В. Король, о. В. Волощук, крилошанин о. О. Панасюк, митрофорний протопресвітер Теодор Форостій, отець-митрат д-р Іван Тилявський, о. митрат Нестор Столярчук, о. митрат В. Мельник, інж. Омелян Граб.

При солодкім і каві, приготованими жіноцтвом усіх організацій місцевого терену, ще довго відбувались гутірки і „тости" для добра й процвітання України в „народів вільних колі" ще довгі і благі літа!

Галина Король

Семінар церковного співу

Цього літа в католицькій парохії св. Володимира в Гемпстеді, Н. Й., відбувся семінар церковного співу, проваджений проф. Йосифом Ролем, що вчить в Семінарії св. Василя Великого в Стемфорді, Конн. У 1980 році Й. Роль видав книжку "Music of the Ukrainian Catholic Church for Congregational Singing", яка є підручником церковного співу в Америці.

Учасники семінару навчилися співати „Парастас", „Чин Хрищення" та „Чин Вінчання". Проф. Роль пояснював присутнім генезу та розвиток Парастасу в літургійних традиціях Східної Церкви.

Курсанти проспівали цілий Парастас та інші Чини і награли їх на тасьму для свого вжитку при виконанні дяківських чи диригентських функцій.

Вік учасників складав від 22 до 80 років, а наймолодшим був випускник музичної школи у Філядельфії, котрий довідався про семінар на Internet. Між присутніми були професіоналісти, що люблять церковний спів та кандидати на дяків у своїх парохіях. Всі з великою увагою сприймали лекції прелегента та з ентузіязмом училися відправи.

Посередині о. протоієрей Карло Меззомо; по його лівій стороні — проф. Йосиф Роль (в темних окулярах).

Майже половина слухачів брали участь в останньому семінарі у червні минулого року. Тоді в програму входили головно Воскресні Голоси (Гласи).

Між інформаціями, поданими Й. Ролем, учасники довідалися, що в Чикаґо існує американський хор "Schola St. Peter's", який виконує галицькі церковні наспіви та видав касети з їх записами. Але запитаймо себе: чи це не іронія, що чужинці цікавляться нашою церковною музикою більше, ніж ми самі? Про це учасники дискутували підчас полуденку.

До успіху семінару причинилися о. парох Едвард Чудак, о. Протоієрей Карло Меззомо, Парохіяльна Рада, яка співспонзорувала цей курс, та управа церковного хору.

Будемо сподіватися, що в майбутньому подібні семінари відбуватимуться в різних містах Америки й Канади і прислужуватимуться збереженню традицій українського церковного співу.

Марія Гарасимович-Олинець

ЗСА зменшать...

(Закінчення зі стор. 1)

при виникненні збройного конфлікту в будь-якій частині регіону.

Сторони продовжують вивчати можливість спільних операцій в рамках так званого „передкризового сценарію", який має на увазі ситуації, подібні до тієї, що не так давно виникла в Тайванській протоці у зв'язку з китайським військовими маневрами, метою яких було залякати Тайван.

Очевидно, ці значні зміни спонукають Токіо переглянути деякі точки своєї конституції, згідно з якою Японія не має права на спільні з іншими державами військові дії.

ПОНЕДІЛОК, 23-ГО ВЕРЕСНЯ, у Вірменії відбулося голосування на президента країни, в якому змагалося чотирьох кандидатів. В цих перших президентських виборах у Вірменії від часу розпаду СССР взяло участь 53 відсотки громадян. На становище президента Вірменії свої кандидатури зголосили чотири кандидати: теперішній президент Левон Тер-Петросян, провідник опозиції Вазґен Манукіян, провідник Національ-демократичної спілки, провідник комуністів Сергей Бадалян і Ашот Манухарян, колишній дорадник президента для справ національної безпеки. Кожний з них обіцяє поліпшити життя громадян і вирішити проблему Нагорного-Карабаху. Вислідн виборів будуть допёрва за кілька днів.

НА ОБКЛАДИНКАХ ТРЬОХ відомих американських інформаційних журналів останнім часом можна завважити брак міжнародних вісток. Частинну причину цього тренду аналітики приписують сенсаційним внутрішнім американським подіям, як вибух літака ТВА та різним політичним фазам передвиборчих кампаній цьогорічних президентських виборів. Одначе редактори і знавці закордонної політики стверджують, що від того часу, як закінчилась холодна війна, в Америці зацікавлення закордонною політикою почало помітно зменшуватись.

ДЖАН БЛАГА, 54-РІЧНИЙ американський астронавт, який заступив у російській космічній станції „Мір" свою американську подругу Шаннон Люсід, що після 188-денного перебування вкінці повертається на землю, побоювався одного — тісних приміщень . Одначе у неділю, 22-го вересня, він сказав, що зайвими були його побоювання, бо на станції „Мір" місця є до-сить. Джан Блага має перебувати на станції „Мір" чотири місяці, а Ш. Лусід має приземлитися на космічному кораблі „Атлантис" у четвер, 26-го вересня.

Чи европейський...

(Закінчення зі стор. 2)

чини і заплатила забагато, а решта Европи — нічого. Европейці не були готові чимось пожертвувати за для допомоги новопосталим незалежним державам після розпаду СССР, в процесі переходного періоду до відкритого суспільства. Якщо б вони прийняли виклик, це об'єднало б Европу у спосіб, в який спільна валюта ніколи цього не зробить.

Поразка Маастріхтського договору в Данії 1992 року, що спричинила розвал Европейської біржі; безпорадність европейських бюрократів в Боснії започаткували повільну дезінтеґрацію Европи. Тільки через нові сміливі заходи, тільки через скликання Конституційної асамблеї, яка може змусити европейські народи до поновної інтеґрації, можна запобігти повненню стану речей, домінуючого поміж двома світовими війнами.

В такій невеселій атмосфері занепаду Европейського союзу було приємно почути новину від польської телепрограми з Варшави 13-го вересня, що центральносхідні держави Европи — Чехія, Польща, Словаччина, Мадярщина, Словенія, Хорватія, Румунія прискорюють розпочате вже в 1993 році засновання економічно-митної юнії Центральної і Східньої Европи, і що Україна та Латвія виявили бажання стати членами. Може, це є відповіддю на погрозу Москви застосувати вбивче оподаткування українського імпорту, що зробило б українські товари неконкуренційними. З огляду на перешкоди інтеґрації в Европейський союз та перманентну небезпеку з північної заходіньопівденні сусіди для власного порятунку мусять об'єднати держави Центральної і Східньої Европи, запрошуючи туди й Україну та Латвію.

ЛІДІЯ ГЛАДКА — ЗАСЛУЖЕНА ГРОМАДЯНКА

Здається, ще так недавно покинули ми „стару землю" і станули ногою на новій землі — землі Вашінґтона. Кількалітнє перебування в таборах переміщених осіб в Німеччині чи Австрії не було втраченим часом. Одні продовжували студії, інші віддавали свої сили й знання, навчаючи в школах, працюючи в різних товариствах і організаціях. Багато з нас, хоч і молоді віком, мали за собою вже деякий досвід громадського життя ще з-перед війни, набули життєвого досвіду за час обох окупацій. Загартовані, прибувши на нові місця поселення, продовжували свою активність як в товариствах „старої" еміґрації, так і в товариствах та організаціях, що постали після прибуття нових еміґрантів. Молодечі організації були тими першими, що почали розгортати крила до нового лету на нових місцях поселення. Поставали станові організації, комбатантські, але найбільше проявили себе членки Союзу Українок.

Про одну таку діячку як в Союзі Українок, так і в Станиславівському Земляцтві, хочу згадати, щоб відновити її образ у праці для громади. Хай ця згадка про Ліду Мойсеович-Гладку буде скромним атрибутом за її велику працю як в Союзі Українок, так і в Реґіональному Об'єднанні Станиславівців.

Л. Мойсеович-Гладка

Ліда Мойсеович-Гладка — дочка Теофіля і Ярослави з Рубчаків-Мойсеовичів, походить зі старого священичого роду. Дідо о. Атаназій Мойсеович, парох села Пнів, що біля Надвірної на Станиславівщині, і Емілія Сіменович — старі священичі родини. Батько Теофіль Мойсеович, правник, старшина УСС, разом з Левом (Льоньом) Лепким і Романом Купчинським був членом Артистичної Горстки УСС, помер на тиф 1920 року в чотирикутнику смерти у Вінниці. Мама Ярослава — дочка відомих артистів української сцени Івана і Катерини Коссак-Рубчаків. Усі члени родини — уродженці Станиславівщини. Сьогодні молодше покоління мало знає про родоводи відомих і заслужених українських старих родів. Ліда проводила свої молоді роки — головно літні вакації — у сестри свого батька Галі Мойсеович- Совяківської в селі Перерісль коло Надвірної, де чоловік тітки о. Михайло Совяківський був парохом. Зі селом Перерісль і з питоменною атмосферою українського священичого дому зв'язані її найкращі спогади.

Лідія Мойсеович закінчила українську жіночу гімназію „Рідної Школи" УПТ у Станиславові. Як учениця була активна у студентській і громадській праці, особливо в студентському аматорському гуртку, у спортовому товаристві УСК. Закінчила Педагогічний Інститут у Люблині. У 1939–42 рр. студіювала право й політичні науки у Карловому університеті в Празі. Студії мусіла перервати через нагінку гестапо на український студентський актив. Від 1942 року жила у Львові, де працювала у нотаріяльній канцелярії д-ра Лева Голінатого. Вийшла заміж за інж. Володимира Гладкого.

Лідія Гладка бере активну участь у громадському житті діяспори: була заступницею голови Союзу Українок Америки, референткою зовнішніх зв'язків Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), а недавно була призначена представницею СФУЖО до Організації Об'єднаних Націй, де СФУЖО одержало престижевий статус НҐО — Неурядових Організацій. Тому Л. Гладка бере участь в міжнародних жіночих конференціях та має право до всіх активностей, які є доступні в ООН для членів НҐО.

В Америці Лідія Гладка 27 років працювала в університетській бібліотеці Сітон Голл університету каталоґером. За свою професійну працю одержала від університету особливе відзначення у формі срібної медалі, що є рідкісним і почесним відзначенням. Працюючи в університеті, використовувала кожну нагоду для ширення правдивих інформацій про Україну, організовувала численні виставки зразків української культури в університеті і дооколишніх музеях та бібліотеках. Ліда Гладка є членом Управи Українського Музею в Ню Йорку.

Треба подивляти Лідію Гладку, що вона, крім своєї професійної праці, активности в Союзі Українок, знаходила час на працю в Регіональному Комітеті Станиславівців.

У Головній Управі Центрального Комітету Станиславівщини працює від 1968 року. Займала пости секретарки, кореспонденційної секретарки, заступниці голови, члена Контрольної комісії у різних каденціях, а також відповідальне становище голови Комітету для влаштування трьох з'їздів. Була членом редакційної колеґії першого і другого томів станиславівського Альманаху. Провадила, у зв'язку з членством в редколеґії, широку кореспонденцію з авторами статтей, усю секретарську працю для ред. Богдана Кравцева і ред. Миколи Климишина. Збирала світлини, матеріяли, а після використання відсилала їх власникам. Вела широку кореспонденцію з земляками в усіх країнах поселення. Спільно з Оксаною і Євгеном Луцьками та бл. п. Романом Ковальським розіслала оба томи Альманаху всім передплатникам. Це була дуже велика праця і добровільна праця вищезгаданих чотирьох осіб. Центральний Комітет заощадив у той спосіб багато грошей. На двох з'їздах звітувала не тільки про виконану нею працю, але й про працю Центрального Комітету. При влаштуванні з'їздів була або головою, або працювала в діловому комітеті з'їзду. За її працю для Центрального Комітету колишній голова Центрального Комітету і голова Контрольної комісії д-р Богдан Шебунчак на останньому з'їзді земляків Станиславівщини висловив признання Лідії Гладкій за її довголітню працю для Центрального Комітету і велику поміч у виданні обох томів Альманаху.

Хоч Ліда з чоловіком переїхали на Фльориду, вона й далі цікавиться громадським життям, хотіла б ще побачити третій том станиславівського Альманаху, до якого зібрано вже дуже багато цікавих матеріялів. Є доповнення новими, цікавими матеріялами з України — Станиславова й Станиславівщини.

Приємно є споглядати на пройдений шлях і успіхи своєї громадської праці. Треба побажати Лідії міцного здоров'я, щоб ще довгі роки могла втішатися плодами своєї громадської праці.

Мґр Орест Корчак-Городиський

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

КУБОК ВЕЛИКИХ ОЗЕР

Під час довгого кінця тижня 25—27-го травня ц.р. на оселі „Діброва" біля Дітройту відбувся 1-ий футбольний турнір українських дружин за чашу Великих Озер. Турнір був організований окремим комітетом УСТ „Черник", Дітройт, який очолили Х. Шалай і В. Гнатюк. Турнір пройшов під патронатом УСЦАК, а фінансовий прихід був призначений на потреби НОК України.

В турнірі взяли участь чотири футбольні дружини: УАСТ „Львів", Клівленд, СТ „Україна", Торонто і дві дружини господарів УСТ „Черник", Дітройт. Дві зголошені дружини в Чикаґо в останній хвилині, через нефортунний випадок, були змушені оправдатися. Від УСТ „Черник" турнір офіційно відкрив Володимир Кізима, який привітав учасників та гостей і висловив надію, що, може, він буде початком продовження його в майбутньому, чим забезпечить поновлення традиції ще з 50-60 років, в яких змагалися їхні батьки і дідусі. Ось нехай послужить приклад участи в тому турнірі сина і внука колишнього відомого футболіста СТ „Україна", Торонто, Володимира Закалужного. Цей перший турнір Великих Озер, що відбувається в 100-літній та для нас, українців, історичний рік Олімпійських Ігрищ та тому, що 100-річчя українського футболу пройшло в Україні й діяспорі непомітно, присвячуємо цим двом ювілеям. Після цього дівчатка футбольних дружин УСТ „Черник" — Леся Бараник, Марта Гнатюк і Ляриса Кущак - вручили капітанам дружин китиці квітів.

Завзяті змагання за звання чемпіона Великих Озер продовжувалися протягом 2-ох днів в часі вимріяної погоди та гостинності господарів і закінчилися фіналом у неділю. До нього, після ігор за круговою системою, дійшли — СТ „Україна", Торонто, і УАСТ „Львів", Клівленд. Перемогла дружина СТ „Україна", Торонто вислідом 2:1. Цій дружині вручено чашу чемпіона турніру. По закінченні фіналу відбулася офіційна церемонія закриття турніру. Трофей вручив Х. Шалай, а пропам'ятні таблички усім дружинам — учасницям турніру — В. Гнатюк.

Були теж відзначені футболісти: найкращий стрілець (6 голів), змагун УАСТ „Львів", Клівленд, А. Голубець; СТ „Україна" (5 голів), А. Батрик і УСТ „Черник" (4 голі), А. Вовк. Ведучий церемонією В. Кізима поґратулював переможцеві, першому чемпіонові чаші Великих Озер та щиро подякував учасникам турніру. Успіх турніру завдячується багатьом членам, що під проводом голови Комітету Х. Шалая доложили багато часу та енерґії, та Управі „Діброви", Пластовій станиці та кредитівці „Самопоміч". Подяка суддям під проводом М. Шумила, всім жінкам під проводом О. Шалай і Л. Лаврин, що дали до диспозиції учасникам та гостям гарний буфет традиційних українських страв. Віримо, що традиція буде продовжуватися, тим більше, що представники Товариств вирішили знову зустрітися в цьому ж часі у наступному році в Дітройті, а після того, в 1998 році, в Торонто й у 1999 році — в Клівленді.

До побачення в 1997 році знову в Дітройті!

Посмертна згадка

Щораз частіше на наших радіових програмах, під жалібні звуки мелодії „Видиш, брате мій" чуємо: „Ділимося сумною вісткою, що відійшов від нас..." І так 25-го січня 1996 року, з Волі Всевишнього, відійшов у вічність усіми шанований спортовий та громадський діяч св . п. Михайло Томин.

Михайло Томин, уродженець Станиславова (тепер Івано-Франківське), де проживав і активно працював у місцевому СТ „Пролом" аж до 1944 року. Відтак скитальська доля зупинила його з родиною у переселенчому таборі в Новому Ульмі, Баварія, де покійний негайно включився до спортового Т-ва „Беркут". Продовжуючи свій бурлацький маршрут, в 1949 році осідає з дружиною Людою та сином Володимиром в Дітройті. Згідно з його особистою притаманністю, вже в листопаді 1949 року стає не тільки одним з основоположників УСТ „Черник", але й входить до першої Управи Т-ва та перебирає провід футбольної ланки. Завдяки йому ця ланка багато спричинилася тоді до популяризації українського імени в чужинецькому та американському середовищі. Крім спорту цікавився загальногромадською працею, де був активним членом світських та церковних організацій. Був членом 4-го ступня Лицарів Колюмба. А понад усе любив спорт й спортову молодь, і коли в 1993 році Українська Спортова Централя Америки і Канади (УСЦАК) проголосила створення „Фонду відродження спорту в Україні", покійний Михайло Томин включився в цю збірку серед мешканців „Українського села".

Сказане далеко не вичерпує того, що на протязі довгих років виконував покійний, не шукаючи при тому похвал і признання, чи подяки. З його відходом не тільки дружина Люда і син Володимир з родиною втратили незаступного та прикладного мужа, батька і діда, але й ціла Дітройтська громада, особливо УСТ „Черник" — відданого спортово-громадського патріота.

На чисельній тризні від УСТ „Черник" прощав покійного Михайла Томина Л. Шошло та висловив дружині Люді й синові Володимирові з ріднею співчуття.

Вічна йому пам'ять!

Володимир Кізима

УСВТ „Ч. Січ" — „Польські Соколи" — 4:1

Сомервіл, Н. Дж., 8-го вересня. Цими змаганнями 1-ша футбольна дружина розпочала новий сезон в півпрофесійній „Еліт" дивізії Ґарден Стейт Ліги (Ню Джерзі). Звітову зустріч попередила дощова злива і різка громовиця, яка, одначе, не перешкодила для відбуття цих змагань і, як виявилося, вийшла „січовикам" на користь. Вони перемогли, і то гарним рахунком, не зважаючи на значно підсилений склад клюбу суперників визначними футболістами з Польщі.

„Січовики", як і в попередніх змаганнях фіналу за чемпіонат турніру „Бадвайзера", показали гарну, швидку й продуману гру, якій суперники цим разом не змогли дорівняти. Конто голів відкрив Мигало в 10-ій хвилині, чітко використавши гарну акцію Борецького-Акости. Чергового голя здобув Борецький з подачі Мигала. Ще перед перервою Гриць Сергіїв з подачі Я. Твардовського, підніс рахунок до 3:0.

Після відпочинку польські футболісти додали темпу й почали гострішу гру, завдяки якій здобули свого почесного голя. Одначе в кінцевій фазі зустрічі Мигало, з подачі Борецького-Сергієва, встановив кінцевий вислід 4:1.

Склад „Ч. Січі": М. Мурій, Науменко, Кохановський, П. Паливода, Борецький, Сергіїв, Твардовський, Мигало, Акоста, Вацлавський-Лянґе, Варянка, Десросір, Ярошевич. Провідник і тренер Михайло Паливода.

(от)

ВІДІЙШЛИ • ВІД НАС •

МАРІЯ ТУРКО з дому Гусар член УНС Відд. 25-го в Джерзі Сиґі, Н.Дж. померла 23-го червня 1996 р. на 86-му році життя. Нар. 1910 року в Перемишлі, Україна. Членом УНС стала 1952 року. Залишила у смутку дочку Ярину з мужем Филипом Бодрак, шваґерку Дарію Гузар, племінниць Наталку Гузар, Адю Гузар і Марту Леврінц з родиною, ближчу і дальшу родину в ЗСА, Канаді, Україні і Польщі. Похорон відбувся 27-го червня 1996 року на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

МИХАЙЛО БІБИК член УНС Відд. 53-го Т-ва ім. св. Миколая в Пітсбурґу, Па. помер 1-го липня 1996 р. на 84-му році життя. Нар. 17-го листопада 1911 р. в селі Туря Велика, Україна. Членом УНС став 1966 р. Залишив у смутку дружину Наталію Сенів-Білик, дочку Ірену Бородицю з мужем Іваном, внуків Івана, Давида, правнуків Шейні, Стіва, Доріяна. Похорон відбувся 5-го липня 1996 року на укр. кат. цвинтарі св. Івана Хрестителя в Пітсбурґу, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Іван М. Головатий, секр.

ЕВГЕН ҐРЕЧИЛО член УНС Відділу 361-го Т-ва „Дністер" в Ню Йорку, Н.Й. помер 23-го травня 1996 року на 76-му році життя. Нар. 1-го січня 1920 року в селі Зубів, Тернопіль, Україна. Членом УНС став 1950 року. Залишив у смутку дружину Софію, доньок Рому і Тусю, сина Юрія і 5 внуків. Похорон відбувся на цвинтарі Св. Духа в Ґемптонбурґу, Н.Й. 25-го травня 1996 р.

Вічна Йому Пам'ять!

Ольга Літепло, секр.

ІВАН МАЦКО ст. член УНС Відд. 39-го в Сиракюзах, Н.Й. помер 7-го липня 1996 року на 84-му році життя. Нар. 1-го лютого 1912 року в Сиракюзах, Н.Й. Членом УНС став 1939 року. Залишив у смутку дружину Стефанію, дочку Дженет Ґріко і сина Івана. Похорон відбувся 9-го липня 1996 року на цвинтарі Овквуд в Сиракюзах, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

РИЧАРД С. КУПЧИК член УНС Відд. 102-го Т-ва свв. Петра і Павла в Клівленді, Огайо помер 26-го березня 1996 року на 46-му році життя. Нар. 15-го травня 1949 року в Клівленді, Огайо. Членом УНС став 1969 року. Залишив у смутку маму Елис і брата Ґреґа. Похорон відбувся 27-го березня 1996 року з крематорії в Ричмонд, Вірджінія.

Вічна Йому Пам'ять!

Микола Бобечко, секр.